

УДК : 330.46 : 330.47

О.М. Цветкова

викладач,
Херсонського
політехнічного коледжу
Одеського
національного
політехнічного
університету
e-mail:
cvetkovu@yandex.ru

О.О.Дмитракова

викладач,
Херсонського
політехнічного
коледжу Одеського
національного
політехнічного
університету
e-mail:
elena.dmytrakova@gmail.
com

ОПТИМІЗАЦІЯ ЗАСОБІВ АВТОМАТИЗАЦІЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

О.М. Цветкова, О.О. Дмитракова.
Оптимізація засобів автоматизації
інформаційної діяльності підприємства.
В статті визначені поняття «Інформація»,
«інформаційна діяльність підприємства».
Запропоновані засоби автоматизації
інформаційної діяльності підприємства.

О.М. Tsvetkova, О.О.
Dmytrakova. Optimizatsiya zasobiv
avtomatizatsii informatsiynoi diyalnosti
pidpriemstva. In this article the concept
of "information", "information activities
of the company." The proposed
automation of enterprise information

Вступ. Сьогодні інформація є невичерпним стратегічним запасом людства, що постійно зростає за об'ємом і доступністю, а інформаційний потенціал нації визначає її соціально-економічне положення у світовій спільноті. Інформатизація суспільства характеризується рівнем використання інформації, що кардинально впливає на економічний розвиток, розвиток інформаційної культури людини. Це виражається у широкому впровадженні інформаційних технологій у виробництво, економіку, ділове життя, у систему освіти та побут. Інформація стала чи не найголовнішим чинником успішного керування, ведення бізнесу, державного управління, розвитку високих технологій, якісного навчання, продуктивності праці.

Жодну серйозну економічну, соціальну або технічну задачу неможливо успішно розв'язати без обробки значних обсягів інформації. Тому в останні роки пильна увага дослідників направлена на освітні аспекти формування інформаційного суспільства.

Управління проектами та якістю

Європейські країни одними із пріоритетних напрямів розвитку своїх держав визначили освіту, дослідження, інновації, творчий потенціал із подальшим створенням, підтримкою і розвитком цифрової економіки, набуттям відповідних цифрових знань, умінь і навичок, отримання цифрової грамотності (інформаційної грамотності) громадянами.

Даючи загальну оцінку процесам інформатизації, що відбуваються в Україні, можна стверджувати, що сьогодні навіть традиційні підходи до інформатизації, такі як розвиток національних і корпоративних комп'ютерних мереж, створення інформаційних порталів, баз даних і баз знань, вдосконалення телекомунікаційної інфраструктури, розширення сфери використання веб-технологій відбуваються з великим затриманням.

Тому дослідження інформаційної діяльності, її складових, напрямів її удосконалення є актуальним.

Дослідженням сутності понять «інформаційна діяльність підприємств» та «автоматизація» присвячені праці А. М. Берези, В.М. Гужви.

Метою статті є дослідження ефективності автоматизації діяльності підприємства, роль і взаємозв'язок інформаційних технологій і діяльності людини, пошук шляхів щодо покращення засобів автоматизації в інформаційній діяльності підприємства.

З огляду на вищезазначене для дослідження даної теми були поставлені задачі:

- визначити поняття «інформація», «інформаційна діяльність», «автоматизація інформаційної діяльності»;
- розглянути структуру інформаційної діяльності підприємств та охарактеризувати його елементи;
- проаналізувати існуючі методи та засоби автоматизації інформаційної діяльності підприємств;
- проблеми та розвиток інформаційної діяльності підприємств та організацій в регіоні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Наш час називають століттям інформації. Ще ніколи у розпорядженні людей не було стільки різної інформації одночасно. «Володіння інформацією» дає нам можливість отримувати знання, всебічно розвиватися; оперативно приймати рішення; досягати конкретних цілей.

Інформація є однією з основних потреб сучасної людини; вона потрібна для роботи, подорожей, придбання товарів, прийняття рішень,

Управління проектами та якістю

виконання шкільних завдань, турботи про здоров'я і численних інших видів діяльності. Перше пояснення цього поняття дали журналісти й філологи в 20-30-і рр. ХХ століття, вони трактували інформацію як новини, повідомлення, своєрідний газетний жанр, за допомогою якого людина отримує різного роду відомості.

У теорії інформації американського інженера і математика Клода Шенона (1948 р.), яка розроблялася стосовно до випадкових процесів і явищ, для яких характерна невизначеність результату, під інформацією розумілися не будь-які відомості, а лише ті, які повністю знімають або зменшують існуючу до їх отримання невизначеність. Коротко можна сформулювати, що за теорією К. Шенона, "інформація - це знята невизначеність" [3].

На думку зарубіжних вчених, "інформація - це дані, зібрані і систематизовані в придатну для використання форму". Згідно схематичному трактуванню американського політолога Ф. Хартлі, "інформація, народжуючись із "сирих" даних, досягаючи "зрілості", переходить у знання" [4].

В Україні прийнятий Закон «Про інформацію», який регулює відносини щодо створення, збирання, одержання, зберігання, використання, поширення, охорони, захисту інформації, також дає визначення поняття «інформації».

Інформація - це документовані або публічно оголошені відомості про події та явища, що відбуваються у суспільстві, державі та навколишньому природному середовищі [5].

У процесі інформатизації суспільства інформаційна діяльність стала головним видом діяльності підприємства, яка безпосередньо впливає на її позитивний результат. Таким чином, пріоритетним завданням підприємства є його інформатизація, широке використання інформаційних технологій та розбудова інформаційної системи.

Одним із завдань інформаційної діяльності підприємства є вивчення природи і властивостей інформації, удосконалення методів її обробки. Перетворення будь-якої сучасної інформації у програми для ЕОМ сприятиме автоматизації розумової роботи та розвитку інтелектуальних ресурсів суспільства.

Вивчаючи обсяг наукових матеріалів з різних джерел ми помітили, що чіткого визначення поняття «інформаційна діяльність» в науковому обігу немає. Інформаційна діяльність – це сукупність дій, спрямованих на

задоволення інформаційних потреб громадян, юридичних осіб і держави [5]. На нашу думку, інформаційна діяльність - це процеси активної взаємодії суб'єктів інформаційних відносин з інформацією, представленою в будь-якому вигляді, під час якого суб'єкт задовольняє свої інформаційні потреби.

Інформація як стратегічний продукт підприємства стає і предметом конкуренції, і засобом захисту та впровадження у життя базових національних інтересів. Здатність суспільства та його інституцій збирати, обробляти, аналізувати, систематизувати та накопичувати інформацію стала ключовою передумовою соціального та технологічного прогресу, фактором національної безпеки, основою успішної зовнішньої політики.

У редакції Закону України "Про інформацію" від 13 січня 2011 року було визначено, що основними видами інформаційної діяльності є створення, збирання, одержання, зберігання, використання, поширення, охорона та захист інформації [5].

Засобом підвищення якості й ефективності кожного з процесів інформаційної діяльності є її автоматизація.

Дійсно, при застосуванні ПЕОМ за рахунок автоматизованої обробки економічної інформації, суміщення безпосередньо на робочому місці професійних знань з перевагами електронної обробки даних підвищується продуктивність праці економіста, бухгалтера, плановика та інших спеціалістів підприємства.

Цьому сприяють прогресивні характеристики сучасних персональних обчислюваних машин: низька вартість, висока продуктивність, надійність, простота в обслуговуванні та експлуатації, гнучкість та автономність використання, наявність розвиненого програмного забезпечення, діалоговий режим роботи тощо.

Зазначимо, що терміни «автомат» та «автоматизація» почали широко вживатися лише у 50-х роках ХХ століття. Автомат - в перекладі з грецької - самодіючий пристрій (машина, апарат, прилад, пристосування), або сукупність технічних засобів, що дозволяє здійснювати виробничий процес без безпосередньої участі людини, а лише під її контролем.

Автоматизація – один з напрямів науково-технічного прогресу, спрямований на застосування саморегульованих технічних засобів, економіко-математичних методів і систем керування, що звільняють людину від участі в процесах отримання, перетворення, передачі і

використання енергії, матеріалів чи інформації, істотно зменшують міру цієї участі чи трудомісткість виконуваних операцій.

Автоматизована система – система, що здійснює автоматизовану обробку даних і до складу якої входять технічні засоби їх обробки (засоби обчислювальної техніки і зв'язку), а також методи і процедури, програмне забезпечення.

Отже, автоматизовані інформаційні системи – це системи для пошуку, збирання, зберігання, накопичення, обробки, передачі інформації за допомогою використання обчислювальної техніки, засобів і каналів зв'язку, комп'ютерних інформаційних мереж.

На нашу думку, автоматизація інформаційної діяльності підприємства – це автоматизація процесу активної взаємодії суб'єктів інформаційних відносин з інформацією для задоволення потреб підприємства.

Інформаційні системи, які призначені для автоматизації різних видів господарського обліку та управління підприємством, можна умовно розділити на локальні та комплексні системи.

Прикладом локальної автоматизованої системи на підприємствах може бути програма "ІС: Підприємство". Це універсальна програма, яка може налаштовуватись самим підприємством з урахуванням особливостей його діяльності, змін в законодавстві тощо.

Комплексна автоматизована інформаційна система підтримує автоматизацію функцій управління на підприємстві і надає інформацію для прийняття управлінських рішень. Це - цілісний програмно-апаратний комплекс, що дозволяє задовольнити як поточні, так і стратегічні потреби підприємства в опрацюванні даних.

Мета автоматизації інформаційної діяльності — підвищення продуктивності праці економістів-аналітиків, бухгалтерів та інших спеціалістів за рахунок вивільнення їх від технічної роботи і розширення творчої діяльності. Створювати автоматизовані інформаційні системи доцільно у гранично короткі терміни. Це дасть змогу налагодити систему обробки даних, яка має задані споживчі властивості.

Види забезпечення реалізують функціональні завдання автоматизації, використовуючи для цього спеціальні засоби. До їхнього числа належать технічне, інформаційне, математичне, програмне, технологічне забезпечення, а також лінгвістичне, правове й ергономічне забезпечення [1, С.45].

На сучасних підприємствах автоматизація інформаційної діяльності реалізується за допомогою створення автоматизованих робочих місць, як програмно-технічних комплексів, призначених для автоматизації діяльності певного виду.

Великою заслугою АРМів є те, що застосування їх у декілька разів знижує затрати на документообіг, підвищує швидкість і якість підготовки документів, впорядковує організаційну структуру управління, підвищуючи тим самим його ефективність. Але це відбувається тільки в тому випадку, якщо при створенні автоматизованої інформаційної системи керуються такими принципами, а саме:

- *принципом системності*: мають бути встановлені такі зв'язки між структурними елементами системи, які забезпечують цілісність інформаційної системи та її взаємодію з іншими системами;

- *принципом розвитку*: виходячи з перспектив розвитку об'єкта автоматизації інформаційну систему необхідно створювати з урахуванням можливості поповнення та оновлення функцій і складу інформаційної системи, не порушуючи її функціонування;

- *принципом сумісності*: при створенні систем мають бути реалізовані інформаційні інтерфейси, завдяки яким вона може взаємодіяти з іншими системами та встановленими програмами; також система повинна враховувати людський фактор(помилки користувача).

- *принципом ефективності*: досягнення раціонального співвідношення між затратами і цільовими ефектами, включаючи кінцеві результати, отримані завдяки автоматизації [2, С.196].

Висновки. Пошук нових засобів автоматизації, їх впровадження на конкретному підприємстві дають можливість оптимізувати і раціоналізувати управлінські функції, відкривають нові шляхи побудови збалансованого підприємства, вдосконалюючи всі сфери його діяльності.

Впровадження автоматизованих інформаційних систем дозволило збільшити швидкість і якість обробки економічної та управлінської інформації при мінімальних затратах людських ресурсів.

Література

1. Береза А. М. Інформаційні системи і технології в економіці : навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. [Текст] / А. М. Береза. — К.: КНЕУ, 2002. — 80 с.
2. Гужва В.М. Інформаційні системи і технології на підприємствах : навч. посібник. [Текст] / В.М.Гужва– К.: КНЕУ, 2001. – 400 с.
3. Теорія інформації та кодування [Текст]: навч. посібник / В.Л. Кожевников, А.В. Кожевников. – Д.: Національний гірничий університет, 2011. – 108 с.
4. Теоретична інформатика: Прогр. та навч.-метод. матеріали до курсу для студ. 1 курсу зі спец. “Документознавство та інформаційна діяльність” / Харк. держ. акад. культури; [Текст] / Уклад.: Л.Я. Філіпова. — Х., 2006. — 41 с.
5. «Про інформацію» [Електронний ресурс]: Закон України від 02.10.92 № 2658-ХІІ - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>

Надійшла до редакції 24.12.2014